

PENSIOENEN en SOCIALE ZEKERHEID

Gilbert De Swert

Het probleem van de SZ is niet zozeer financieel als wel psychologisch.

De SZ zou in 2030 4,4% BBP meer kosten (volgens het Planbureau). Dat is tot dan jaarlijks ongeveer 0,175% BBP meer – ofte iets meer dan 500 miljoen euro.

Dat is helemaal niet ondoenlijk:

- overheidsfinanciën: jaarlijks overschot in de komende jaren;
- groei en productiviteit: als die dezelfde is in de komende 25 jaar als in de voorbije 25 jaar, dan is 's lands rijkdom in 2030 50% groter; zelfs 1% groei gemiddeld maakt België dan 25% rijker; daarvan zou dan niet eens 4,4% naar de SZ kunnen gaan?
- andere financieringswijze SZ: minder op arbeid, meer op andere inkomens en/of verbruik;
- meer werkenden.

Nee, de kwestie is psychologisch. Steeds meer mensen geloven niet meer dat pensioenen nog betaalbaar zullen zijn, of anders dat de pensioenen laag zullen zijn. Ze nemen dus het onzekere voor het zekere, en verzekeren zich bij – groepsverzekering, pensioenfonds, pensioensparen, levensverzekering... Die toename van aanvullende regelingen heeft een dubbel effect: overheid en SZ hebben minder geld voor de wettelijke SZ (ingevolge fiscale en parafiscale voordelen voor tweede en volgende pijlers); en de 'aangevulde' mensen hebben nog weinig interesse voor een verhoging van de eerste pijler. Zo blijven de wettelijke pensioenen laag en gaan nog meer mensen zich bijverzekeren zodra en zoveel als ze kunnen. Een zichzelf vervullende profetie.

Nochtans zijn de wettelijke pensioenen (werknemers privé sector) minder slecht dan gezegd wordt:

- de bruto bedragen zijn meestal ook netto;
- 1 gezinspensioen (75%) wordt gaandeweg vervangen door 2 pensioenen alleenstaande (2X 60%); maar die ontdubbeling drukt wel het gemiddelde;
- vooral: een gemiddelde (934 euro) heeft geen betekenis, omdat het zowel pensioenen voor korte als voor volledige loopbanen omvat.

Die pensioenen blijven wel ten achter, omwille van de berekening op de verdiende lonen:

- er is een loonplafond voor de berekening (voor dit jaar: ongeveer 45.000 euro);
- het pensioen wordt berekend op basis van het gemiddeld loon over 45 jaar, dus ook op de lonen van het begin van de loopbaan; die vroegere lonen worden wel geïndexeerd, maar niet geherwaardeerd met loonstijgingen sindsdien. Die loonherwaardering is in 1997 afgebouwd (besparing 'Maastricht' – die veel verder gaat dan 'Maastricht').

Omgekeerd is de tweede pijler veel minder goed dan gedacht wordt:

- het bedrag is niet zeker: de meeste regelingen zijn inmiddels omgezet van een stelsel 'vast bedrag' (bijv 70% van laatste loon) naar een stelsel 'vaste bijdrage' (werkgever en/of werknemer betalen x bijdrage, en het aanvullend pensioen is wat de belegging van die bijdrage opbrengt). Met andere woorden, het risico is verlegd van de werkgever naar de werknemer;

- de pensioenrente wordt, behalve ze als meteen in kapitaal uitgekeerd is, niet geïndexeerd;

- de tweede pijler is sociaal inferieur: geen rechten voor periodes van invaliditeit, werkloosheid, brugpensioen, arbeidsongeval...; geen tweede pijler voor mensen die niet aan het werk zijn of in zwakkere bedrijven/sectoren werken (plusminus de helft);

- de beheerskosten zijn veel hoger en verminderen de uit te keren beleggingsopbrengst.

Tenslotte: ook de tweede en derde pijler ontlopen niet de demografische evolutie. Als straks meer 60plussers hun pensioenkapitaal of –rente moeten krijgen, zullen banken en verzekeringen meer moeten uitbetalen, dus meer van hun beleggingen moeten omzetten in geld, dus meer aandelen en obligaties moeten verkopen, waardoor die beleggingen normaliter in waarde dalen.

Ook de opbrengst van die beleggingen zal moeten opgebracht worden door de economie en de werkende bevolking van het jaar waarin ze uitbetaald worden. Net zoals de wettelijke pensioenen.

Kortom, de eerste pijler verdient voorrang!